

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.650/2013/3. szám

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Józsa Edina ügyvéd (címe) által képviselt felperes neve (címe) felperesnek - a személyesen eljár alperes neve (címe) alperes ellen jóhírnév megsértése miatt indított perében az Egri Törvényszék 12.P.20.044/2013/7. számú ítélete ellen a felperes részéről 8. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja; megállapítja, hogy az alperes a 2013. februárjában megjelent „Felhívás” című írásában tett azon közlésével, hogy „a **X-ban** elég sok a fanatikus bűnöző” is megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát, és ebben a részben is eltiltja az alperest a további jogsértéstől.

Kötelezi az alperest, hogy 8 napon belül a megállapított jogsértésekért a felperes részére írt magánlevelében fejezze ki sajnálkozását.

Mellőzi a felperes kereseti illetékben marasztalását. Kötelezi az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperes részére 20 000 (Húszezer) forint összegű együttes első- és másodfokú perköltséget; továbbá az államnak - külön felhívásra - 36 000 (Harminchatezer) forint kereseti és 24 000 (Huszonnégyezer) forint fellebbezési illetéket.

Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes 2003-ban alakult, a 2009. évtől az Európai Parlamentben és a 2010. évtől az Országgyűlésben képviselettel rendelkező politikai párt.

Az alperes az Európai **Y** Párt elnöke, a **R. N.** Önkormányzat elnökhelyettese.

Az alperes 2013 februárjában **"F"** községben az általa fogalmazott és aláírt „Felhívás” című röpiratot terjesztette, amely tartalmában a felperesi pártnak a roma kisebbséghez fűződő viszonyulásával foglalkozott. A közlemény első része így fogalmazott: „A **X** ...Cigány Bűnözésről beszél de, a saját képviselőjük bűnözéséről nem beszél. Pedig sajnos a **X-ban** elég sok a fanatikus bűnöző és a kiskorúakat meg rontó képviselő”.

A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az alperes megsértette a jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogát azáltal, hogy a fenti közleményben valótlanul állította illetve híresztelte, hogy „A felperes neve saját képviselőjük bűnözéséről nem beszél... Pedig sajnos a **X-ban** elég sok a fanatikus bűnöző és a kiskorúakat megrontó képviselő”. Kérte az alperes eltiltását a további jogsértésektől, kötelezését elégtétel adásaként arra, hogy a felperes részére magánlevélben fejezze ki sajnálkozását. Nem vagyoni kártérítés jogcímén 300 000 Ft tőke és a tőke után 2013. február 15. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatai és perköltség megfizetésére is kérte kötelezni az alperest.

Előadta, hogy a kifogásolt közlések megsértették a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát, mivel úgy állítják be a pártot, mintha képviselői bűnözők, kiskorúakat megrontók lennének, holott ez nem fedi a valóságot. Köztudomásúan bűnözők azok, akiknek a büntetőjogi felelősségét jogerős ítélet megállapította; továbbá a legkisebb mértékben sem lehet arra következtetni, hogy képviselőik között kiskorúakat megrontók - akiket a társadalom különös súllyal elítél - lennének. A jogsértés tárgyi súlya külön bizonyítás nélkül is indokolja a nem vagyoni kártérítés érvényesítését, hiszen alkalmas arra, hogy a közvéleményben a felperesre nézve kifejezetten hátrányos negatív képzet alakuljon ki, ezen kívül a szórólapok terjesztése után a felperesnek magyarázkodnia is kellett a társadalom tagjai számára.

Az alperes a kereset elutasítását kérte azzal, hogy a felperesre nézve nem állított vagy híresztelt valótlan tényt. Azok az információk, amelyek a közleményben a felperesi képviselőkre vonatkoztak, internetes híreken alapultak - így, hogy a **M. G.** egyik korábbi tagját, aki a saját lányát rendszeresen megerőszakolta, a bíróság 10 év 9 hónap szabadságvesztésre ítélte; hogy emberölés miatt elítélt politikus tagja volt a felperes egyik alapszervezetének; hogy az egyik önkormányzati képviselő a Szegedi Városi Bíróságon vele szemben nyilvános rendezvényen folytatólagosan elkövetett garázdaság miatt folyamatban lévő büntetőeljárásban elismerte bűnösségét, majd a bíróság felfüggesztett börtönbüntetéssel sújtotta; hogy országgyűlési képviselőjüket az ügyészség személy elleni erőszakos cselekménnyel fenyegetve elkövetett zaklatás vétségének gyanúja miatt hallgatta ki.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás lefolytatását követően ítéletével megállapította, hogy az alperes a 2013. február hónapban kelt Felhívás megnevezésű dokumentumában tett azon kijelentésével, hogy „pedig sajnos a **X-ban** elég sok a kiskorúakat megrontó képviselő” megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát. Az alperest a további jogsértéstől eltiltotta. Ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak, külön felhívásra, 180 000 Ft kereseti illetéket.

Az ítélet indokolása szerint az alperes közszereplőként tette közzé a hivatkozott közleményt, nem a magánvéleményét fogalmazta meg, az egész társadalmat foglalkoztató közüggel összefüggésben foglalt állást, amely közügy megvitatásához kiemelkedő társadalmi érdek fűződött. Közszereplőkénti megnyilvánulása azonban nem mentesítette azon kötelezettsége alól, hogy a szabad véleménynyilvánítási jogát rendeltetésszerűen gyakorolja. A szövegkörnyezetben értelmezés szerint az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy az alperes a bűnözés vonatkozásában politikai tartalmú állásfoglalást tett közzé, amely kiindulópontja a felperes által szerinte alkalmazott kettős mérce a bűnözéssel kapcsolatban, és ezért véleménynyilvánításnak minősül, amelynek megengedett mértékét az alperes nem lépte túl, mivel kifejezőmódjában nem bántó vagy megalázó, ezt a felperes túrni köteles, így nem alkalmas a jóhírnév sérelmére. Ehhez képest a kiskorúak megrontására irányuló kijelentés már közvetett tényállítást fogalmazott meg, amely a társadalmi megítélést nyilvánvalóan rendkívül kedvezőtlenül befolyásolhatja, a tényállítást az alperes nem tudta igazolni, mivel az általa csatolt bizonyítékok közül egy, a felpereshez jogilag nem kapcsolódó személy bűncselekményére hivatkozott; ezért ebben a részben megállapította a személyiségi jog megsértését. A felperes jóhírnevét sértő alperesi kijelentések nem kaptak szélesebb nyilvánosságot, ezért elégségesnek tartotta a jogsértéstől eltiltást, és szükségtelennek az elégtétel adásra kötelezést. A nem vagyoni kártérítés szankció alkalmazása indokolatlan, mivel a felperest a jogsértéssel összefüggésben nem érte olyan hátrány, amely kiküszöböléséhez vagy csökkentéséhez a szubjektív jogkövetkezmény indokolt; erre vonatkozó bizonyítást a felperes nem ajánlott fel, és köztudomású tények sem vehetők figyelembe.

A pernyertesség - pervesztesség arányát úgy határozta meg, hogy a pertárgy értéke az igényelt 3 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés, a felperes az objektív szankciók vonatkozásában túlnyomórészt, a szubjektív szankció vonatkozásában teljes mértékben pervesztés lett, így a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése értelmében a felperes köteles a feljegyzett 180 000 Ft kereseti illeték megfizetésére, míg a peres felek a felmerült költségeiket maguk kötelesek viselni.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, kérte az ítélet megváltoztatását és a keresetének teljes mértékben való helyt adást - azzal a pontosítással, hogy a jogsértés a „Sajnos a **X-ban** elég sok a fanatikus bűnöző és a kiskorúakat megrontó képviselő” kijelentés, továbbá kérte az alperes első- és másodfokú perköltségében marasztalását.

A fellebbezésében a felperes előadta, hogy az elsőfokú bíróság tévesen értékelte véleménynyilvánításnak az alperes által a fanatikus bűnözőkre tett kijelentéseket. Tényállításnak minősül valamely pártról azt állítani, hogy tele van bűnözőkkel, ez azt jelenti, hogy annak képviselői, tagjai bűncselekményeket követtek el, amelyeket a társadalom minden tagja elítél, és amelyek miatt megbélyegzését fejezi ki. Az állított tényeket az alperes nem tudta bizonyítani, ezért a jóhírnév sérelme ebben a részben is megvalósult. Amennyiben azonban a fenti kijelentés vélemény, akkor is nélkülöz minden alapot, indokolatlanul sértő, bántó, megalázó, a szabad véleménynyilvánítás határait túllépi. Más szervezetre vonatkozó, tagjait és képviselőit fanatikus bűnözőnek, kiskorúakat megrontó képviselőnek nevező irat terjesztése nagyszámú személy számára pedig olyan

súlyú jogsértés, amely a Pp. 163. §-a (3) bekezdésének alkalmazásával, az érvényesített összegű nem vagyoni kár iránti igényt megalapozza. Rámutatott a felperes továbbá arra is, hogy az elsőfokú bíróság a pernyertesség - pervesztesség arányát helytelenül állapította meg; nem 3 000 000 Ft, hanem 300 000 Ft a keresetben érvényesített nem vagyoni kár tőkeösszege, ezért az ítéletben felhívott pertárgyérték téves. A felperes ezen felül az illetékekről szóló 1990. évi XCIII törvény (Itv.) 5. §-a (1) bekezdésének d) pontja és (2) bekezdése szerint személyes illetékmentes, a keresetindítást megelőző naptári évben folytatott vállalkozási tevékenységből származó jövedelem után nem keletkezett társasági adófizetési kötelezettsége, központi költségvetésbe befizetési kötelezettsége, ezért eljárási illeték viselésére nem kötelezhető.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az első fokú ítéletnek helyes indokai alapján való helybenhagyását, másodfokú perköltségében marasztalását kérte azzal, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetései is helytállóak.

Az ítélet tábla a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a keresetnek részben helyt adó rendelkezéseit, míg a fellebbezést részben találta alaposnak a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a kereset és ellenkérelem keretei között a szükséges bizonyítási eljárást lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg, az abból levont jogi következtetéseivel azonban az ítélet tábla csak részben értett egyet.

A fellebbezés elbírálásának lényeges kérdése volt, hogy az alperes hivatkozott, a fanatikus bűnözőkre vonatkozó közléseit tényállásnak vagy véleménynyilvánításnak kell-e értékelni.

A tényállítás a valóság egy meghatározott mozzanatára való közlés, annak az állítása, híresztelése, hogy valami megtörtént, lezajlott, a valóságnak megfelelően létezik. Ezzel szemben a vélemény értékelést, álláspontot, bírálatot fejez ki úgy, hogy abból közvetve sem lehet valótlan tartalmú tények közlésére következtetni. A két fogalom elhatárolását a legjellemzőbb módon a Szegedi Ítélet tábla Pf.II.20.746/2010/2. számú jogerős ítéletének az indokolásában fogalmazta meg, mely szerint a tény a való világ része, annak valamely objektív - az emberi tudattól független - mozzanata, a múltban létezett vagy a jelenben létező, érzékelhető jelenség, állapot, esemény, történés vagy cselekvés. A vélemény ezzel szemben szubjektív kategória, valamely tényre vonatkozó állásfoglalás, értékítélet, következtetés. A tény valósága bizonyítható vagy cáfolható, ezzel szemben egy adott véleménnyel lehet azonosulni vagy attól elhatárolódni, de ahhoz a valóság kritériuma nem kapcsolható. Vitás esetekben tehát a tényállítás és a véleménynyilvánítás elhatárolása az úgynevezett bizonyíthatósági teszt alapján történhet, amely szerint az a közlés, amelynek valósága vagy valótlansága bizonyítható, tényállításnak; amelynek valóságtartalma nem bizonyítható, véleménynek minősül.

A közlés tényállítás jellegével szembeni elvárás egyrészt a valóság mozzanatának kijelentése, tehát hogy a közlések ténylegesen megtörtént eseményekről, létező adatokról szólnak; másrészt a határozott közlés, tehát a tényállításnak nem az általánosság szintjén

kell mozognia, hanem konkrétan vonatkoztathatónak kell lennie az érintett személyre, eseményre, körülményre; harmadrészt az objektív igazolhatóság, amely szerint az állításoknak olyan ismérvekkel kell rendelkezniük, amelyek alapján valóságuk igazolható vagy cáfolható.

Az alperesi közlemény azon kijelentése, amely szerint a felperesi pártban sok a bűnöző, az ítélőtábla álláspontja szerint tényállításnak minősül.

A Magyar Értelmező Kéziszótár szerint bűnöző az, aki (súlyosabb) bűncselekményeket követett el, vagy akinek a magatartásra bűnözésre irányul.

A bírói gyakorlat következetes abban, hogy amennyiben a kifogásolt közleménynek több lehetséges értelmezése is van, és ebből legalább egy alkalmas a jogsérelem megállapítására, akkor ezen értelmezést kell alapul venni (így Legfelsőbb Bíróság mint a Kúria jogelődje Pfv.IV.20.442/2010/. számú ítélete).

Az érintettre méltányos értelmezés alapján az alperes által használt kifejezésnek lehet olyan értelmet tulajdonítani, amely szerint a felperesi pártban nagyobb számban vannak olyan tagok, akik bűncselekményeket követtek el, amely kijelentés a bizonyíthatósági teszt alapján objektíven igazolható vagy cáfolható azzal, hogy jogerős bírósági ítélet büntetőjogi felelősségüket megállapította-e. (A bűnözőre utaló közlés tényállításnak értékelésével azonos álláspontot foglalt el a Fővárosi Ítélőtábla 2.Pf.20.849/2009/5. számú jogerős ítélete is.)

Az elsőfokú bíróság a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése szerint annyiban tájékoztatta a peres feleket a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási terhekről és a bizonyítás elmulasztásának a következményeiről, hogy miután az alperes nyilatkozata szerint bizonyítani kívánta az általa előadott tények valóságát, határidőt biztosított az alperes részére azzal a figyelmeztetéssel, hogy annak elmulasztása esetén a per rendelkezésre álló adatai alapján hoz döntést.

Az alperes által csatolt okirati bizonyítékokból megállapítható egy olyan személy jogerős ítélettel megállapított büntetőjogi felelőssége, aki a felperesnek nem volt tagja, továbbá egy olyan személy jogerős ítélettel megállapított büntetőjogi felelőssége, aki a perbeli közlemények megtétele időszakában már nem volt a felperes tagja; a felperes egy önkormányzati képviselőjével szemben az alperesi közlemény megtételekor még nem zárult le a büntetőeljárás, büntetőjogi felelősségét jogerős ítélet csak a perbeli elsőfokú ítélet meghozatala után állapította meg; továbbá egy felperesi országgyűlési képviselővel szemben büntetőeljárás a közlemény keletkezésekor még nyomozati szakaszban volt. Mindebből nem vonható le olyan következtetés, hogy a felperes nagyobb számú tagja bűncselekményeket követett volna el.

A fellebbezéssel érintett közlés egyértelműen az érintett megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas tényállításnak minősül, az állítás valóságát az alperes bizonyítani nem tudta, ezért ebben a részben is megsértette a felperes jóhírnevét.

Mindezek alapján az ítéltábla az egységesen értelmezhető „A **X-ban** elég sok a fanatikus bűnöző” kijelentés vonatkozásában is megállapította a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint a jogsértés megvalósulását, továbbá a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének b) pontja szerint - mivel az eltiltás célja nem a sérelmes helyzet felszámolása, hanem egy olyan általános felhívás a jogsértő felé, hogy a kifogásolt magatartás a jövőben ne ismétlődjön meg, és elméletileg nem zárható ki a jövőbeni jogsértés lehetősége - az alperest a további jogsértéstől eltiltotta.

Az ítéltábla nem értett egyet az elsőfokú bíróság álláspontjával annyiban, hogy mivel az alperesi kijelentések nem kaptak szélesebb nyilvánosságot, ezért szükségtelen az elégtétel adására kötelezés. Az érintettől ugyanis nem vitatható el a jogsértő magatartás nyilvános elkövetésére tekintettel, a jogsértés következményeinek a kompenzálására a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének c) pontján alapuló erkölcsi jóvátétel iránti igény, amelyről az ítéltábla a felperes keresete szerint rendelkezett.

A kereset alaposnak talált részével együtt sem indokolt azonban a nem vagyoni kártérítés szankció alkalmazása.

A Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének e) pontja alkalmazásával a Ptk. 355. §-ának (1) bekezdése szerint a kárért felelős személy köteles az eredeti állapotot helyreállítani, ha pedig az nem lehetséges vagy a károsult azt alapos okból nem kívánja, köteles a károsult vagyoni és nem vagyoni kárát megtéríteni.

A nem vagyoni kártérítés megítéléséhez önmagában nem elégséges a személyhez fűződő jog megsértése, ez csak a személyiségvédelem körében igényelhető egyes objektív szankciók alkalmazásához, továbbá a szubjektív szankciók körében a kártérítés feltételei közül a jogellenes magatartás bizonyításához elegendő. Akit személyhez fűződő jogában megsértenek, akkor követelhet nem vagyoni kártérítést, ha bizonyítja, hogy olyan nem vagyoni hátrány érte, amelynek csökkentéséhez vagy kiküszöböléséhez indokolt az objektív szankciók alkalmazásán túl a nem vagyoni kárpótlás megállapítása (BH 2000.207, BH 2001.12).

A hatályos szabályozás a nem vagyoni kártérítést jelenleg nem sérelemdíjként alkalmazza. Az elszenvedett hátrálynak az a minimuma, amely a kompenzálásra alkalmas mértéket eléri, és így a nem vagyoni kártérítés megállapításának alapjául szolgál, mindig az egyedi tényállás függvénye, és általános ismérvekkel nem határozható meg.

Helytállóan hivatkozott arra a felperes, hogy azt, hogy a sérelemmel okozati összefüggésben a károsultat érte-e olyan hátrány, amely indokolja a nem vagyoni kárpótlás megítélését, esetenként köztudomású tényként a Pp. 163. §-ának (3) bekezdése értelmében a bíróság külön bizonyítás nélkül is valónak fogadhatja el (EBH 2001.514).

Az ítéltábla a közleménynek a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát megsértő részében azonban elégségesnek találta a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének a-c) pontjaiban meghatározott objektív szankciók alkalmazását, és szükségtelennek találta a Ptk. 84. §-a (1) bekezdésének e) pontja szerinti szubjektív nem vagyoni kártérítés megítélését. A közlemény csak szűk körben kapott nyilvánosságot, a nem vagyoni kártérítés

megállapítására okot adó, az érintett felperesi politikai párttal kapcsolatos közbizalom elvesztésében jelentkező immateriális hátrány sem a tételes bizonyítás, sem a Pp. 163. §-ának (3) bekezdésén alapuló köztudomású tények megállapítása alapján sem igazolható, ezért a nem vagyoni kártérítés alkalmazása nem indokolt.

Mindezek alapján az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése szerint részben megváltoztatta, egyebekben helyben hagyta.

A következőkes bírói gyakorlat szerint a személyiségi jogi perekben, amennyiben a felperes a jogsértés objektív és szubjektív szankcióját is igényli, a pertárgy értéke, ha a nem vagyoni kártérítés igényelt tőkeösszege nem haladja meg a határozatlan pertárgyértéket, akkor határozatlan; ha pedig meghaladja, akkor az igényelt nem vagyoni kártérítés tőkeösszege. Ebből következően az eljárásban a pertárgy értéke az Itv. 39. §-a (3) bekezdésének b) pontja szerint 600 000 Ft, a fellebbezett érték pedig - mivel a két sérelmezett kijelentés közül az egyikre vonatkozott - 300 000 Ft. Az első fokú ítélet részbeni megváltoztatása következtében a kereset mindkét állított jogsértés vonatkozásában eredményes, ezért a felperes mind az elsőfokú eljárásban, mind a másodfokú eljárásban egészében pernyertesnek tekinthető. Mindezek alapján az ítélet tábla a Pp. 78.§-ának (1) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése szerint az alperest kötelezte egyrészt a felperes javára a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (3), (5) és (6) bekezdése alapján a pertárgy értékére és az indokolt jogi képviselői tevékenységre tekintettel - azzal, hogy a per tárgya nem volt bonyolult, az elsőfokú bíróság csekély terjedelmű bizonyítást folytatott, a per eldöntése szempontjából a közlemény sérelmezett részének a szöveggörnyezetében értelmezése volt szükséges - 15 000 Ft elsőfokú és 5 000 Ft másodfokú perköltség; valamint a tárgyi-illetékfeljegyzési jogos eljárásban le nem rótt, az Itv. 42. §-a (1) bekezdésének a) pontja szerint 36 000 Ft kereseti és a 46.§-ának (1) bekezdése szerinti 24 000 Ft fellebbezési illeték megfizetésére.

A teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) és (2) bekezdésén alapult.

D e b r e c e n, 2014. január 30.

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta s.k. a tanács elnöke, Dr. Pribula László s.k. előadó bíró,
Dr. Bakó Pál s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő